

Література:

1. How Blockchain and Tokenization Are Shaping Maritime Finance Future in 2026. Shipfinex. URL: <https://www.shipfinex.com/blog/maritime-finance-future-blockchain-tokenization-2025>
2. Export Credit Agency financing. Investing in Energy Transition Projects. PwC. URL: <https://www.pwc.com/m1/en/blogs/pdf/export-credit-agency-financing.pdf>
3. Riding the Wave – Decarbonisation and ESG in the Shipping Industry. Environmental, Social & Governance Law. URL: <https://iclg.com/practice-areas/environmental-social-and-governance-law/03-riding-the-wave-decarbonisation-and-esg-in-the-shipping-industry>
4. Chi X., Zheng R., Chen Y., Xiao G. (2025) Research on the volatility spillover effects of geopolitical conflict risks on international shipping and crude oil markets. Front. Mar. Sci. 2025. DOI: 10.3389/fmars.2025.1647599
5. Overview of a Japanese operating lease (with call option) in the shipping sector. Stephenson Harwood. URL: <https://www.stephensonharwood.com/media/vbkj2wk4/stephenson-harwood-overview-of-a-japanese-operating-lease-with-call-option-in-the-shipping-sector.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-606-8-18>

ВИСНОВОК НАУКОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ УСТАНОВ (НА ПРИКЛАДІ НАУКОВО-ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ)

Короєд Сергій Олександрович

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
в.о. обов'язки президента,*

*Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність до основних напрямів діяльності наукових установ відносить проведення наукової (науково-технічної) експертизи, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів. Основними завданнями наукової (науково-технічної) експертизи є, зокрема: об'єктивне, комплексне дослідження об'єктів експертизи; перевірка відповідності об'єктів експертизи вимогам і

нормам чинного законодавства. Перелік об'єктів такої експертизи не є вичерпним: ними можуть бути будь-які об'єкти наукової і науково-технічної діяльності, щодо яких виникає потреба у проведенні експертизи, отриманні науково обґрунтованих експертних висновків (статті 1, 2, 5 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу»).

З огляду на завдання наукової експертизи та її об'єкти, така діяльність є інтелектуальною (творчою), а враховуючи широке коло замовників та договірні підстави її проведення (як відповідної послуги), – результати такої експертизи (у формі наукових висновків як наукової продукції) можуть використовуватись замовниками на практиці в різноманітних сферах.

Таку діяльність наукових установ щодо проведення наукової експертизи можна розглядати як інноваційну діяльність, тобто діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг, а підготовлені (складені) за результатами її проведення висновки наукової експертизи – як інноваційний (інтелектуальний) продукт (статті 1, 4 Закону України «Про інноваційну діяльність»).

Однією із затребуваних сфер, в яких вимагається проведення наукової експертизи, є юридична діяльність, яка охоплює як сферу правотворчості, тобто нормопроектну діяльність (в якій проведення науково-правової експертизи є необхідним при підготовці проектів правових актів та внесення до них змін, зокрема в аспекті прийнятності їх прийняття та/або необхідності внесення певних змін), так й сферу правозастосування (в якій проведення науково-правової експертизи є необхідним, передусім, для правильного тлумачення положень правових актів та інших юридичних документів). Важливість цієї сфери наукової діяльності підтверджується, зокрема, забезпеченням державою функціонування трьох юридичних наукових установ в складі Національної академії наук України (до якої, відповідно до Регламенту Верховної Ради України, для одержання експертних висновків направляються зареєстровані законопроекти, які мають системний характер для окремих галузей законодавства) та шести юридичних наукових установ в складі Національної академії правових наук України, а також запровадженням в процесуальному законодавстві для цілей судочинства такого джерела відомостей, як висновок експерта у галузі права щодо застосування аналогії закону чи аналогії права, а також щодо змісту норм іноземного права згідно з їх офіційним або загальноприйнятним тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній державі.

Надання правовій експертизі наукового змісту зумовлено передусім принципами її професійності, що передбачає глибокі та всебічні знання і володіння практичними навичками у певній сфері, та науковості, адже таке дослідження має проводитись з урахуванням останніх наукових досягнень в конкретній галузі права [1, с. 188].

В науковій літературі важливість висновків науково-правової експертизи пов'язується саме із можливістю їх використання в правосудді. При цьому наголошується, що з огляду на стан чинного законодавства, довготривалість та хронічну незавершеність судової реформи, проблему реалізації права пересічних громадян на справедливий суд попит на системне, ґрунтовне доктринальне тлумачення чинного законодавства буде зростати, адже фаховий аналіз вченим положень чинного законодавства України, з огляду на конкретну життєву ситуацію, може стати дієвим інструментом захисту прав людини [2, с. 79]. І це навіть незважаючи на те, що така науково-правова експертиза не є судовою експертизою в розумінні Закону України «Про судову експертизу».

На відміну від науково-правової експертизи проектів правових актів для цілей правотворчості, науково-правова експертиза щодо доктринального тлумачення положень законодавства та юридичних документів проводиться саме в цілях (для потреб) правозастосування на замовлення (договірних засадах) фізичних і юридичних осіб, тобто така діяльність спрямована на комерціалізацію результатів проведених науковою установою наукових досліджень шляхом підготовки (надання) висновку та його подальшого використання замовником в різних сферах, зокрема як для власного розуміння замовником певних правових процесів і явищ, використання в діяльності підприємств і організацій при прийнятті управлінських рішень, так й для використання в правозастосовчих процесах за участю замовника, зокрема правосудді.

Кожен з таких висновків науково-правової експертизи, навіть якщо й буде містити доктринальне тлумачення одних й тих саме положень законодавства, є унікальним – окремим інтелектуальним продуктом, адже додатково містить юридичну кваліфікацію правовідносин (включаючи можливу оцінку законності змісту юридичних документів та/або дій) з урахуванням конкретних обставин (конкретної життєвої ситуації), зокрема для потреб конкретної судової справи. При цьому, залучення до виконання таких науково-правових експертиз науковців, які поєднують свою наукову діяльність із адвокатською чи іншою юридичною практикою, буде забезпечувати не лише принцип науковості правової експертизи, а й її професійності. Відтак, й послуги з проведення юридичними науковими установами науково-правової експертизи для зазначених цілей завжди будуть конкурентноздатними, а отже й

становитимуть додаткове самостійне джерело надходжень коштів наукової установи, які можуть спрямовуватись на виконання додаткових фундаментальних наукових досліджень, проведення наукових заходів, розширення матеріально-технічної бази тощо.

Література:

1. Юрчишин В. Д. Принципи правової експертизи як основа забезпечення якості та ефективності проєктів нормативно-правових актів в Україні. *Правова держава*. 2011. Вип. 13. С. 186–192. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Prav_2011_13_35.pdf.

2. Пархоменко Н. М. Науково-правова експертиза: доктринальні та законодавчі виміри. *Альманах права*. 2019. Вип. 10. С. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.33.66.3/2524-017X-2019-10-77-82>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-606-8-19>

ІНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННИМИ ТЕРИТОРІЯМИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Куліш Дар'я Олександрівна

здобувачка вищої освіти ОС «магістр»

за спеціальністю ДЗ «Менеджмент»,

Рівненський державний гуманітарний університет

м. Рівне, Україна

Шершун Микола Харитонович

доктор економічних наук, професор

*Інститут агроєкології та природокористування Національної академії
аграрних наук України*

м. Київ, Україна

Управління природоохоронними територіями є ключовим інструментом реалізації політики сталого розвитку, оскільки забезпечує збереження біорізноманіття, підтримання екологічної рівноваги та стабільність екосистемних послуг [4]. Теоретико-методологічні засади управління природоохоронними територіями широко досліджували як